

УДК: 323.1(497.1):28
Примљено: 15. 06. 2005
Прихваћено: 15. 08. 2005.
Саопштење са скупа

Српска политичка мисао
број 3-4/2005
год. 12. vol. 15
стр. 63-74

Мирољуб Јевђић
Факултет политичких наука, Београд

ИДЕОЛОШКЕ ОСНОВЕ ПРИСУСТВА АЛ КАИДЕ НА ПРОСТОРИМА БИВШЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Ратови који су беснели на просторима претходне Југославије, створили су многе проблеме који раније нису постојали. Један од тих проблема јесте и присуство *Ал Каиде*, глобалне терористичке мреже¹. Оно што је важно у вези са том неспорном чињеницом јесте да српско, али ни остало балканско јавно мњење, уопште није било спремно да ту чињеницу прихвати на прави начин. Није било спремно, јер не постоји неопходно стручно знање у круговима који политички и медијски треба да представе те податке на такав начин да он одговара истини, а да не поистовети ислам са *Ал Каидом*, мада се *Ал Каида* на ислам позива² и да донесе корист Србима о којима се овде пре свега ради.

1 Присуство *Ал Каиде* није спорно ни за кога. Њега потврђују и сама *Ал Каида* и њој сродне организације али и западни и исламски извори. Као пример за изворе *Ал Каиде* узећемо податак да се један од симпатизера ове организације и припадник талибанског покрета Дејвид Хикс после преласка на ислам назвао се Мохамед ал Аустралија), налази у америчком војном затвору Гвантанамо. Он сам, односно његов отац, признају да се он борио на Космету у редовима ОВК. Заробљен је као припадник Талибанског покрета у Авганистану од стране муслиманске Северне Алијансе и предат Американцима који су га пребацили у Гвантанамо. Погледати о томе у www.fairgofordavid.org/htmlfiles/media.htm; или рецимо пакистански сајт који казује како је на граници са Авганистаном ухапшен један Албанац који је дошао да се ангажује у дихаду који се у Авганистану води, погледати о томе www.hipakistan.com/en/detailhpp; или нпр. париски *L'Express* од 1.11.2001. који казује да је шеф командоске групе која се обрнула на Светски трговински центар у Њујорку Мухамед Ата, био у Босни.

2 Та чињеница се види најбоље из следећих података. Политичка медијска и научно-стручна елита Србије уопште није спремна да о том феномену поразговара озбиљно, хладне главе и на основу чињеница, јер скоро да ништа не зна о исламу уопште и о неком покрету какав је *Ал Каида* која се на ислам позива. Као доказ

Ако пођемо од неспорне чињенице да је *Ал Каида* на просторима бивше Југославије присутна и да наноси велику штету то не значи да смо да занемаримо одговор на основно питање: против кога је она првенствено усмерена? Египатски председник Садат, алжирски председник Будаиф убијени су у име идеологије на коју се позива и Ал Каида. Кома ће нанети штету атентати почињени 2004. године у Таби у Египту или у пролеће 2005. године у Каиру? Да ли ће већу штету од тога имати Србија или Египат, који велики део својих прихода остварује од туризма? Чак је и Саудијска Арабија постала поприште жестоких терористичких акција у име те идеологије и бројних терористичких аката који су битно уздрмали стабилност и политику те земље.

Закључак је једноставан, највеће жртве ове организације су владе арапских и исламских земаља и оне носе главни терет борбе са овим феноменом. Према томе, о тој чињеници треба да се поведе рачуна када се овај феномен анализира. Стога је сасвим јасно, коликогод да се *Ал Каида* позива на ислам, да се та верзија ислама коју репрезентује организација Осаме Бин Ладена потпуно разликује од верзије ислама за коју се залаже огроман број влада у исламским земљама. Значи, Бин Ладен и официјелна политика исламских земаља се никако не могу поистоветити.

Кад се ради о присуству те идеологије или њој сличних на просторима Балкана онда се мора констатовати да је нажалост простор за њено имплантирање код нас део политике која се води од неких утицајних верских лидера балканских муслимана. И што је посебно важно, да је та политика остала незапажена и од стране власти али и од стране дипломатских представништва исламских земаља на просторима бивше Југославије. Или пак није била на прави начин оцењена и тако нанела и наноси штету складним међуверским односима на овим просторима. Али и штету политици влада исламских земаља, од којих се тражи подршка за остваривање политике која у суштини, подржава опозицију у исламским земљама, чији је циљ рушење сада-

за ту тврдњу навешћемо чувену: *Народну енциклопедију-српско-хрватско-словеначку*, из 1925. коју је приредио онда чувени професор Станоје Станојевић. Та књига која има одреднице о свакаквим станицама уопште нема одредницу: ислама. Као да ислам не постоји, а да не говоримо о имену Мухамеда. Одредница о муслиманима БиХ, о исламу као религији не говори скоро ништа. Данас на подручју СЦГ постоје само три тезе о политичком исламу две докторске и једна магистарска. Из чега онда да политичари и новинари уче? Слична је ситуација на просторима читавог Балкана: осим преведене литературе скоро да нема оне старијег датума и тек се одскора о том феномену почиње говорити озбиљније.

шњих политичких гарнитура у многима од њих. На пример, позната је чињеница да је режим председника Насера судском одлуком казнио смрћу једног од главних идеолога покрета из који су настале бројне антирежимске групе у Египту *Сеида Куџба* (транскрибује се и Котб или Кутуб). А исламска заједница Рашке области штампа и, као своје официјелне ставове шири његове идеје, и тиме практично даје подршку онима који позивајући се на Кутба, желе да уклоне садашњег египатског председника Мубарака³. Осим тога, веома често се и у другим публикацијама штампају текстови у којима се критикују египатске власти због поступака према субверзивним покретима, који желе рушење поретка и стварају околности које омогућују милитантним групама да дестабилизују читаву државу преливајући се у суседне арапске земље и стварајући претпоставке за обарање њихових влада и за крвопролиће у коме би главне или једине жртве били муслимани, као у Алжиру. Исто као што су муслимани били жртве у свим атентатима који се врше на јавним местима у Каиру.

Осим текстова овакве врсте у најутицајнијим публикацијама Исламске заједнице заступљени су неки ставови на које се иначе позива и *Ал Каида*. Најкарактеристичнији случај у том смислу јесу *Таквим* орган Предсједништва удружења илмије у БиХ. Дакле, удружења које окупља исламске свештенике. *Таквим* који изражава ставове удружења и који својим ауторитетом и високим верским образовањем који његови уредници имају, знао је да објављује и текстове као што је "Цихад у исламу" који је написао ел-Мевдуди, где стоји: "Ислам тежи да уништи државе и владе било где на лицу земље које су супротстављене идеологији и програму ислама... Сврха ислама је да успостави државу на темељима своје идеологије и програма, без обзира која нација постаје носилац ислама или, пак, која нација је поткопана у процесу оснивања идеолошке исламске државе. Ислам тражи Земљу, не само њен дио, него цијелу планету"⁴.

3 Погледати нпр. *Таквим* за 1994. који издаје "Мешихат исламске заједнице Саудаца" који као уводни штампа текст Sejjid Qutb, La Ilah illellah-начин живота, на стр. 9. Ту се одмах на почетку, истичу тезе које су коштале живота председника Садата. Или рецимо превели су и објавили и широко популаризовали "Tefsir Kurana (Sejjid QUTB) у 30 књига. Погледати напр "Глас ислама" јун 2001. Нови Пазар стр. 31: Или рецимо у рубрици "Исламски великани" у "Глас ислама" мај 2000. стр. 25, где се објављује текст у коме двојица полицајаца који су чували Кутба пред извршење смртне казне и присуствовали њеном извршењу, показују покајање због тога. Основно питање које се овде поставља јесте: ако је Кутб био великан шта је онда онај чији суд је тога великана осудио на смрт-Насер?

4 *Таквим*, 1992, стр. 68, Сарајево, 1992.

Сигурни смо да то није визија нити схватање ислама које би владе нпр. Туниса, Алжира или Марока шириле или пропирале. Напротив, у сталном су сукобу са онима који такве идеје шире и алжирски народ је у борби са таквим учењима дао преко сто хиљада жртава.

Овакви текстови нису остали само мртво слово на папиру. Исламска заједница је преко неких својих представника фактички деловала тако да нашкоди СФРЈ а затим и Србији. Посебно карактеристична у томе смислу јесте активност "реис-ул улеме" јединствене Исламске заједнице за читаву СФРЈ Јакуба Селимоског. Он је присуствовао XV-ом састанку "Међународног савета за џамије" у Меки у Саудијској Арабији. Тада су у време када је БиХ још била у саставу СФРЈ, донете следеће одлуке те организације: 1. Да се БиХ призна као суверена и независна на основу унутрашњих граница, које нису имале међународни легитимитет; 2. Да се Косову призна право на формирање независне државе; 3. Да се муслиманима Санџака призна право на политичку аутономију; и 4. Да се у Македонији промени политички систему смислу да се уставном нормом суверенитет јасно подели по верском принципу између муслимана и осталих. Ова организација је прихватила предлоге Селимоског и узела их за своје. После ових одлука, закључено је да "Светски савет за џамије" преко ОИК - Организације исламске конференције делује у ОУН на остваривању ових циљева⁵. Какви су резултати постигнути у остваривању тих циљева, сви видимо. Али, чини се да је следећа информација посебно важна. На XXVI састанку министара иностраних послова ОИК одржаном у Буркини Фасо, од 28. јуна до 1. јула 1999. је у документима ОИК наведено "следеће земље су узеле учешће, као гости: Република Хрватска, Република Словенија, Република Македонија ... и Санџак"⁶. Дакле, одлуком министара иностраних послова земаља чланица ОИК од којих многе имају дипломатске односе са СЦГ признато је да део територије те државе није у њеном саставу, већ самостална политичка заједница у истом рангу у коме су међународно признате државе, Хрватска, Словенија и Македонија. Колико ми знамо, нико из Министарства иностраних послова тадашње СРЈ није реаговао на ову чињеницу.

Кад је 1992. године избио рат у Босни и Херцеговини Исламска верска заједница га је својом фетвом прогласила верском обавезом. У фетви стоји: "Хисторија по ко зна који пут упозорава муслимане на кур'анску истину давно изречену: или

5 Цитирано према "Препород" исламске информативне новине, Сарајево, 15.2.1992, стр. 10.

6 Bulletin d'information IRCICA бр. 49 за 1999, стр. 4, Истанбул.

ћете слиједити Божји пут па живјети на начин достојан ваше мисије и под директном Алаховом заштитом, или ћете кренути другим путевима - било којим другим путевима - па ћете се суочити са белајима и понижењима сваке врсте... С обзиром на то да сте изложени свакојаким малтретирању ... како ви тако и ваши вјерски објекти који вас симболизирају, обавезни сте сваки од вас појединачно мушкарац или жена у границама својих могућности устати у одбрану своје вјере, своје домовине... у борбу крените ... с пуним поуздањем у Алаха, ако преживите бићете газиије, ако погинете шехиди. У супротном изгубићете и једно и друго... у борби по могућности крените с абдестом и обавезно с Божјим именом у срцу приликом вашег напада на непријатеља или сукоба са њим изговарајте Алаху екбер... по могућности уза се носите Кур'ан. Након свега муслиман мора знати да се бори на страни правде и на Божјем путу. Таквима је Божја помоћ загарантована. Оног на чијој је страни Алах нико не може побједити. њему припада и онај и овај свијет".⁷ После тога ова одлука Исламске верске заједнице је прихваћена као државна политика. министар културе у влади БиХ, исламски теолог Енес Карић је то формулисао следећим речима: "С вјерског аспекта гледано то што су борци Армије Босне и Херцеговине чинили 'јесће цихад највишег реда'"⁸ Последње две чињенице биле су неопходне да би Ал Каида могла да дође на Балкан и у том смислу су створене идеолошке основе за присуство ове организације на тлу Балкана.

Међутим, када би се поставило питање колико су ове чињенице омогућиле присуство Ал Каиде на Балкану, одговор би био изненађујући. Све ово за конкретно присуство и делатност Ал Каиде на нашим просторима не само да је секундарно него је и занемарљиво с обзиром на другу важну чињеницу а то је расположење муслимана да прихвате ову идеологију. Огромна већина муслимана у БиХ била је веома секуларизирана и основни исламски појмови њима су били мало познати. Велика већина њих није ни знала за горе изнете идеје, или их није узимала за реалне. Након ове констатације поставља се питање: како су онда

7 *Прејород*, исламске информативне новине, Сарајево, 15.4.1992, стр. 8.

8 Енес Карић, *Духовна снага одбране*, Војна библиотека Сарајево, 1994, стр. 76, овде цитирано према Изудин Хасановић, *Обука за рај*, Тузла 1997, стр. 97. Веома је важно рећи да се ради о књизи Хасановића која се користила као уџбеник на Универзитету у Тузли. Уџбеник је коришћен у складу са одлуком Универзитета који је државни на основу сагласности двају министарстава: Одбране и за Образовање, науку, културу и спорт. Дакле, два државна министарства су потврдила цихадски карактер рата.

те идеје могле да буду реализоване на нашим просторима? Одговор на то се састоји у следећој чињеници: најодговорнији за имплементацију ових идеја на просторима: бивше Југославије нису муслимани уопште, па ни сама *Ал Каида*. Најодговорније за то су земље НАТО пакта, ЕУ, а највише међу њима САД. Парадоксално али истинито, САД земља која хоће да се представи као шампион борбе против *Ал Каиде*, најодговорнија је за присуство *Ал Каиде* на Балкану, одговорнија и од саме те организације.

Објашњење за то се састоји у овоме: САД су се својом политиком после Другог светског рата показали као главни савезник Израела, који је својим поступцима изазвао незадовољство и непријатељство исламског света. То незадовољство је посебно појачано после одлуке Израела да задржи читав Јерусалим, са најзначајнијим светим местима трију вера. Да би парирала незадовољству арапско-исламског света, САД су одлучиле да понуде замену за Јерусалим, тако што су подржали муслиманске захтеве у другим деловима света, који постоје у односу на друге културе или провоцирајући сукобе муслимана и немуслимана тамо где сукоба нема, а потом се стављајући у наводну заштиту муслимана. Или као што је случај Косова, где је проблем који је албанска популација покушала да реши имајући у виду националне идеале, док су САД настојале да то пренесу на верску раван, истовремено се вешто чувајући да то искажу. Чињеницу да су Албанци већински муслимани, мада су њихови покрети формално лаички, САД су искористиле да се представе као заштитници муслимана. И да отворено стану на страну Албанаца, представљајући се као заштитници муслимана, које наводно угрожавају хришћански суседи. Укратко, САД су се представиле као покровитељи муслимана. Али да би то могли да реализују, било је потребно да се испровоцирају сукоби како би САД показала своју заштитничку улогу. Зато је било потребно испровоцирати рат између Срба и муслимана. Зато су у Босни, када је било могуће после првих преговора да се односи Срба и муслимана реше на обострано задовољство и без рата, САД биле те које су гурале муслимане у рат против Срба, обећавајући им све што су, најрадикалнији међу њима прижељкивали. И кадгод би се у току ратних дејстава указала могућност за мир, САД су то онемогућавале и давале подршку муслиманима да наставе борбена дејства. Али не дајући им довољну подршку да би се борбена дејства дефинитивно завршила у муслиманску корист. Онда су омогућавали и Србима да воде борбене операције, али никад им не дозвољавајући да победе, чак и кад

је то било веома оствариво. Такво вођење ратних операција стварало је претпоставке да људске жртве буду велике, да се врше ратни злочини, јер су уплашени људи и с једне и са друге стране свој страх и без искаљивали на противницима које су заробљавали на цивилима итд.

Да би се све то постигло, било је потребно да се ситуација максимално радикализује. Како ни Срби, нити босански муслимани у већини нису били спремни на превише радикалне опције, било је потребно да се у борбу уведе фактор који ће потпомоћи радикализацији и за то су послужили *Ал Каида* и сродне организације. Оне су, гоњене бесомучном пропагандом САД, одлучиле да дођу у Босну и помогну својој браћи по вери. Јер је пропаганда стално показивала како су муслимани угрожени, како се пале џамије убијају муслиманска деца, жене итд. За разлику од тога, српске жртве су прикриване или минимизирани па су чак убијени Срби приказивани као муслимани или Хрвати. Притом, овакве вести нису лансирале муслиманске земље већ САД док су муслиманске медијске куће у том смислу играле савим другоразредну улогу. Резултат је био фантастичан. Муслимански свет је згранут гледао шта се "ради са њиховом браћом". Притом су "заборавили" на Палестину и на ал Аксу. Огромне своте новца које би иначе уложили у борбу *ПЛО* или *Хамаса*, почели су да преусмеравају ка Босни а касније ка Космету.

Истовремено се у делу муслиманске популације почео стварати осећај да су САД те које бране праведну муслиманску ствар. Тако да је то барем донекле успело да промени став муслимана и Арапа према Америци. Истовремено, то је створило атмосферу да су се припадници *Ал Каиде* и сродних организација почели усмеравати ка Босни уместо да помажу решавању палестинског проблема. САД су једним ударцем хтеле да погоде две мете. Да уместо у Палестину новац стигне у Босну и да добровољци *Ал Каиде* и сличних организација уместо на Израел врше притисак на Републику Српску и СЦГ, односно Космет.

Следбеници Бин Ладена су били главни извршиоци стративних аката мучења који су од стране домаћих муслимана ређе чињени. Они су инспирисали поједине домаће муслимане да се понашају на сличан начин што је додатно подстакло поједине Србе да се и они слично понашају противно правилима међународног хуманитарног права и да, једноставно речено, почине злочине. При томе су CNN, BBS, CBS и друге медијске куће преносиле само слике убијених и масакрираних муслимана и везивале милионске масе у исламском свету за ТВ екране, а да су притом заборављали или потискивали Палестину у други план.

Како су услед насталих политичких прилика ратне операције једном морале да се прекину, САД су створиле план како да на најбољи могућ начин продуже исту активност и у време мира. Тако су својим нечињењем изазвали Сребреницу. Није спорно да су злочине у Сребреници починили Срби и да су они који су злочине починили одговорни и да треба да одговарају. Али да САД нису створиле околности за злочин, он се напосто не би могао десити. Холандски батаљон СФОР који је био у тој зони својим извештајима све то потврђује. Њему је била онемогуће-на свака конструктивна акција. И кад су коначно својом вољом, јер су их на то приморале околности наметнуле Дејтонски мир САД су то учиниле тако да проблем продуже на други начин. Њихов план је од почетка био да се БиХ организује као унитарна држава, да би се задовољили муслимани. Али, да су то одмах урадили и потпуно уништили српску војску и створили унитарну Босну, не би било прилике за даље мешетарење. Муслимански свет би опет окренуо очи ка Палестини. Зато су створили Републику Српску са намером да је укину. Али, да процес тог укидања траје што дуже и да се нестрпљиво муслиманско јавно мњење огорчено Сребреницом што више троши око тога и опет не гледа према Средњем истоку.

Управо због тога била им је потребна *Ал Кауда*. САД су искључиво одговорне за присуство бораца и симпатизера ове организације на просторима бивше СФРЈ. Сви ти муџахедини дошли су организовано и уз пуну помоћ и знање САД. Главни локални реализатори били су Хрвати, преко чијих територија су *Ал Каудини* борци могли да дођу. Дакле, биле су то хрватске ваздушне и морске луке, исто као и гранични пунктови преко којих су они стизали и борбене линије хрватске војске и Хрватског већа одбране. Значи без помоћи и организације САД, *Ал Кауда* не би могла да стигне на Балкан. Кад су једном дошли у Босну и на Космет постале су савезници САД нарочито на Космету. Практично, борбено најспособнија пешадија којој су ваздушну подршку давали авиони НАТО на Космету била је састављена од ОВК у чијим су се редовима борили симпатизери или чланови *Ал Кауде* или Талибана који су се за борбене операције претходно припремали у логорима на северу Албаније који су били под пуном контролом ЦИА.⁹ Сарађујући са Ал Каидом, САД су желеле да постигну две ствари; *прво*, да их склоне са граница Израела, *друго*, да их држе под својом контролом и

9 Поменути Дејвид Хикс управо на томе заснива своју одбрану и он каже да је у Албанију дошао као савезник САД и да је из Албаније отишао кући по одлуци УН. Дакле, да је био савезник, а не непријатељ.

искористе за дестабилизовање арапских и исламских земаља кад им то затреба. Тако је Вашингтон с једне стране представљајући се као верни савезник арапских режима, с друге стране држао најогорченије противнике тих режима на свом платном списку, са намером да их кад му то затреба искористи против тих истих арапских режима, па да онда наступи као посредник који ће да донесе мир као незаобилазан фактор у блискоисточној политици и према исламском свету уопште.

Осим тога, постојао је још један важан разлог за деловање САД на страни босанских и албанских муслимана.¹⁰ То је тежња да се босански и албански муслимани искористе за стварање новог модела муслиманских друштава, који би био прилагођен америчком концепту и који би онда Американци нудили и другим муслиманским народима. Суштина тог пројекта састојала би се у поруци гледајте босанске и албанске муслимане они су муслимани, ништа нису изгубили од свог ислама и сасвим су уклопљени у евро-амерички систем вредности. Противречности политике САД и "играње на све карте" виде се још из једне важне чињенице. Од почетка кризе у Босни и приликом међународних конференција посвећених том питању поред великих европских сила и САД, важно место додељено је ОИК. Та чињеница је посебно карактеристична, јер је ОИК организација која окупља чланство по верском принципу, а Европа и САД сматрају да се вера и политика не могу мешати. Овде се свесно начинио уступак, како би се показало да су САД и НАТО на страни муслимана. Порука је била следећа: Видите, Срби су хришћани, а Босанци и Албанци муслимани, али ми нисмо хришћански клуб. Ми смо на страни муслимана, јер су муслимани добри а Срби, мада хришћани, су лоши, тако да се ми не опредељујемо по верским критеријумима него према правди. Кад њихова подршка муслиманима није уродила плодом који су очекивали, Американци и западњаци уопште су отворили карте и почели да говоре верском терминологијом. Врло често ће амерички званичници рећи: не разумемо зашто нас у арапском и исламском свету не подржавају у нашим поступцима, кад смо бранили муслимане на Космету и у Босни?

Таква политика је, уместо да донесе очекиване резултате, постигла супротан ефекат. Уместо да буду под контролом, борци Ал Каиде су ударили по виталним интересима својих заштитника, Американаца. Тако се показало колико су владе арапских

¹⁰ Погледати о томе у Alexandre del Valle, *Guerras contra a Europa, Bosnia-Kosovo-Chechenia* ed Hugin, 2001, Lisboa, Portugal, стр. 133.

земаља биле у праву да су упозоравале, пре свега САД и Велику Британију, да поведу рачуна о томе коме одобравају политички азил и кога проглашавају угроженим због наводног непостојања права на слободно испољавање политичких ставова. Јер су управо ове две земље, многим људима осумњиченим за тероризам у Египту, на пример, давале политички азил. Друго, доста њих је остало на самом Балкану где ремете циљеве који су поставили Американци, а што је још важније, Муслимани нису могли, нити могу да забораве Јерусалим. Очи исламског света окренуте су ка њему, што је сасвим нормално и легитимно, јер је тамо треће свето место ове религије и муслимани се тога не могу одрећи ни по коју цену.

Кад се све ово анализира, онда се морају истаћи неке веома важне чињенице које би свака разумна српска политика морала да следи. Срби су, стицајем околности, имали у последњих петнаестак година проблема са локалним заједницама које су у верском смислу муслиманске. Та ситуација је прекинула раније веома развијене међуверске односе и нанела велике штете обема странама, али много више српској. Срби су натерани у рат од стране Запада и у том рату обе стране су биле искоришћене, и муслиманска и српска. Иако су српски губици много већи, нису мали ни муслимански. Притом мислимо и на арапско-исламски свет, не на муслимане Балкана, они су на први поглед на добитку. Али то је ствар прошлости. Сада се мора на све могуће начине тежити мирном регулисању свих потенцијалних спорова. Што је посебно важно јесте да Срби ни док је трајао рат, а поготово сада, нису хтели, нити желели да буду у сукобу са исламским светом уопште и са исламом као великом светском религијом и културом. Исламски свет је огроман свет и после Евроамерике најзначајнији пол око кога се окреће светска политика. Без икакве жеље да се потцене велике и значајне: конфучијанска будистичка, хинду и шинто цивилизација, исламска цивилизација је у овоме тренутку значајнија за Европу, па самим тим и за Србију. Са исламским светом се мора ићи у сарадњу сваке врсте. Сви се односи морају развијати: од економских, културних до политичких и војних. Боље речено, та сарадња је неопходна, јер је од огромне користи за Србију. Али не само због величине исламског света, него и због огромног утицаја који тај свет има. Без икакве дилеме може се рећи да је исламска култура значајан састојак у ризници светске културе. Без ње, би свет био сиромашнији и мањи. Посебно је важно да је најважнији савезник против политике типа *Ал Каиде* управо арапско-исламски свет, односно владе у тим земљама, које су главне жртве тог

феномена. Нема искренијег савезника у тој борби од влада исламског света који су отуда угрожене много више него Србија. Јер коликогод да тероризам *Ал Каида* прети Србији он много више прети влади Хоснија Мубарака, Абдулазиза Бутефлике, Башара ал Асада. Има ли већег доказа у том смислу од живота, које су у борби са тероризмом изубили председници Садат и Будиаф и претње атентатима који се свакодневно упућују њиховим наследницима. Чак се и Саудијска Арабија данас осећа погођеном овим проблемом. Стога се и са њом може, мора и треба сарађивати. Само тако Србија може да умањи опасност од терористичких претњи. Јер је она по свом положају, верском саставу становништва и историји, једним делом везана за Блиски исток и само у сталној сарадњи на свим пољима са земљама тог дела света могућна је и сигурнија будућност Србије. Пример велике силе Русије у том смислу је драгоцен. Русија је чак и сам хтела да се учлани и ОИК. Због њене бројне муслиманске заједнице, руски дипломати знају да истакну да је Русија између осталог, и исламска земља. Пример српској цркви најближе цркве, руске, је изузетан. Руска црква је развила веома снажне односе са шиитским исламом. Уприличују се узајамне посете, воде се теолошки дијалози и покушавају да нађу путеви сарадње. Чини се да је то пут за стварање складних односа на Балкану, Медитерану и свету који се све више претвара у глобално село. Али и једини пут ка трајном миру и безбедности како у овом региону, тако и у читавом свету.

Резиме

У овом чланку аутор разматра суштинске узроке појаве припадника терористичке мреже *Ал Каида* на просторима Балкана, од деведесетих година до данас, посебно у Босни, на Космету, Македонији и Албанији. То присуство је повезано и смишљено усмерено као облик одвраћања пажње исламског света у израелско-арапском сукобу на Блиском истоку, а идеолошки и медијски инструментализовано као видљив доказ "америчких симпатија за исламски свет" и преношење тежишта терористичких удара са САД на друга подручја света, у овом случају Балкана. Таквим идеолошки утемељеним циљевима и плановима изазивања измештених регионалних нестабилности, објашњавају се умногоме непотребни сукоби и ратови на тлу бивше Југославије, о чијим манифестацијама се дају бројни подаци и чињенице. Аутор се на крају залаже за тешњу сарадњу Србије са легитимним владама арапских и других му-

слиманских држава, које су и саме угрожене екстремизмом Ал Каиде, која на подстицаје водеће суперсиле шири поље свог деловања на цео свет, па и на циљеве у државама својих "балканских спонзора и заштитника" у САД и другим земљама Запада.

Кључне речи: *Ал Каида, свети ислама, Балкан, политичка стратегија САД, регионалне кризе, измештање конфликта.*

Miroljub Jevtic

Summary

In this article author analyzed basic causes for presence of Al-Qaide terrorist network members in the region of former Yugoslavia, since 1990's up to date, especially on territory of Bosnia, Kosmet, Macedonia and Albania. This presence has been connected and intentionally directed as a way of directing focus of attention of Islamic world apart from Israel-Arab conflict in the Middle. It was ideologically and with help of media presented as an obvious proof of "American affinity toward Islamic world" and it also shifted focus of the terrorist attacks on USA to other regions in the world. By these ideologically founded goals and plans for provoking a moved regional instability, many unnecessary but statistically and factually numerous verified conflicts and wars in the region of former Yugoslavia could be explained. In the end of the article, the author pleaded for closer cooperation of Serbia with legitimate governments of Arabic and other Muslim states who are themselves imperiled by extremism of Al-Quaide, which, encouraged by a leading superpower, has been spreading its activity to whole world, even to targets in the states of their Balkan sponsors and protectors in the USA and other Western states.

Key Words: *Al-Quaide, world of Islam, Balkan, political strategy of the USA, regional crisis, moved conflicts*